

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla

(2010/C 101/01)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan,

Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 8 artiklan,

yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽¹⁾,

ja yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja erityisesti sen 41 artiklan⁽²⁾, ja

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

I JOHDANTO

1. Komissio hyväksyi 2 päivänä helmikuuta 2009 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla⁽³⁾. Ehdotetun neuvoston direktiivin on tarkoitus korvata neuvoston direktiivi 77/799/ETY jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla⁽⁴⁾.

2. Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009 ehdotuksen oikeusperustan muodostavat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 113 ja 115 artikla⁽⁵⁾. Tämän oikeusperustan nojalla tehtävät päätökset hyväksytään erityisen lainsäätämismenettelyn mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että neuvosto päättää yksimielisesti komission ehdotuksesta sen jälkeen, kun Euroopan parlamenttia ja Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Euroopan tietosuojavaltuutettua ei ole kuultu asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdassa edellytetyllä tavalla. Tämä lausunto perustuu sen vuoksi kyseisen asetuksen 41 artiklan 2 kohtaan. Tietosuojavaltuutettu suosittelee, että ehdotuksen johdanto-osassa viitataan tähän lausuntoon.

4. Yksi ehdotuksen tärkeimmistä tavoitteista on parantaa tietojenvaihtoa, joka useimmissa tapauksissa koskee (myös) luonnollisiin henkilöihin liittyviä tietoja. Tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että on tärkeää tehostaa jäsenvaltioiden välistä hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla. Lisäksi tietosuojavaltuutettu ymmärtää tietojen jakamisen hyödyt ja tarpeen, mutta se haluaa korostaa, että tämän tyyppisiä tietoja on käsiteltävä EU:n tietosuojasääntöjen mukaisesti.

5. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tapauksiin, joissa henkilötietoja vaihdetaan EU:n alueella yli rajojen, koska ne lisäävät tietojenkäsittelyn määrää, mikä väistämättä kasvattaa asianomaisten luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja etuihin kohdistuvia riskejä, sillä henkilötietoja käsitellään näissä tilanteissa joka tapauksessa useammalla kuin yhdellä tuomiovalta-alueella. Tällainen tilanne edellyttää tiukempia toimia, jotta varmistettaisiin tietosuojaa koskevassa EU:n lainsäädännössä säädettyjen vaatimusten noudattaminen. Se

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2009) 29 lopullinen, 2. helmikuuta 2009.

⁽⁴⁾ Neuvoston direktiivi 77/799/ETY, 19. joulukuuta 1977 (EYVL L 336, 27.12.1977, s. 15).

⁽⁵⁾ Ks. KOM(2009) 665 lopullinen, 11. joulukuuta 2009, liite IV, s. 45.

merkitsee myös oikeudellista epävarmuutta rekisteröidyille: tietojen siirtoon voi osallistua toimijoita kaikista muista jäsenvaltioista ja siihen saatetaan soveltaa kyseisten jäsenvaltioiden kansallisia lakeja, jotka voivat erota jossain määrin rekisteröityjen tuntemista laeista tai joita sovelletaan rekisteröidyille vieraassa oikeusjärjestelmässä. Rajat ylittävissä tapauksissa eri toimijoiden vastuualueet on määriteltävä selvästi, jotta voidaan helpottaa myös toimivaltaisten viranomaisten harjoittamaa valvontaa sekä oikeudellista valvontaa eri yhteyksissä.

6. Euroopan tietosuojavaltuutettu on valitettavasti saanut tiedon tästä ehdotuksesta vasta hiljattain. Tämä voi olla selittävissä siten, että tietoisuus verotusasioihin liittyvistä tietosuojavaatimuksista on vielä alkutekijöissään. Tietosuojavaltuutettu on havainnut merkkejä tämän tietoisuuden lisääntymisestä, mutta hän painottaa, että tässä asiassa voidaan ja täytyy edetä paljon pidemmälle.

7. Käsiteltävänä oleva ehdotus on selkeä esimerkki tietosuoja koskevan tietoisuuden riittämättömyydestä, sillä tietosuojakäytökseen ei ole kiinnitetty juuri lainkaan huomiota. Ehdotus sisältääkin useita kohtia, jotka eivät ole sovellettavien tietosuojavaatimusten mukaisia.

8. Tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että asian käsittely on Euroopan parlamentin valiokunnissa lähes loppuvaiheessaan. Hän katsoo kuitenkin tarpeelliseksi esittää vielä näkemyksensä asiasta, koska ehdotuksessa ei käsitellä riittävästi ehdotetun yhteistyön tietosuojavaikutuksia. Tietosuojavaltuutettu toivoo, että lausunnossa esitetyt huomautukset otetaan vielä huomioon ja että ne edistävät kehitteillä olevaa hallinnollisen yhteistyön järjestelmää Euroopan kansalaisten tietosuojaoikeutta kunnioittavalla tavalla ⁽¹⁾.

II EU:n YHTEISTYÖ VEROTUKSEN ALALLA

II.1 Ehdotuksen tausta ja soveltamisala

9. Kuten edellä todettiin, käsiteltävänä olevan ehdotuksen on tarkoitus korvata direktiivi 77/799/ETY. Kyseinen 19 päivänä joulukuuta 1977 hyväksytty direktiivi käsittelee tulo- ja varallisuusveroja koskevaa tietojenvaihtoa.

⁽¹⁾ Ks. myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artikla ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklan 1 kohta, jotka molemmat sitovat EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita silloin, kun ne panevat täytäntöön unionin oikeutta.

10. Arvonlisä- ja valmisteveroihin liittyvä hallinnollinen yhteistyö kuului alun perin direktiivin 77/799/ETY soveltamisalaan. Näistä aiheista laadittiin kuitenkin erilliset säädökset, toisin sanoen 7 päivänä lokakuuta 2003 annettu asetus (EY) N:o 1798/2003 ja 16 päivänä marraskuuta 2004 annettu asetus (EY) N:o 2073/2004 ⁽²⁾. Komissio julkaisi 18 päivänä elokuuta 2009 ehdotuksen asetuksen (EY) N:o 1798/2003 uudelleen laatimisesta ⁽³⁾. Tietosuojavaltuutettu antoi lausunnon kyseisestä ehdotuksesta 30 päivänä lokakuuta 2009 ⁽⁴⁾.

11. Komissio ehdottaa, että uuden direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin tulo- ja varallisuusveroista kaikkiin vähillisiin veroihin. Arvonlisä- ja valmisteverot jäävät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotuksen tarkoituksena on kuitenkin sovittaa yhteen uuteen direktiiviin perustuva yhteistyö edellä mainittuja kahta erityisalaa koskevan yhteistyön kanssa. Tiettyä tämän lausunnon III osassa esitetyt huomautukset ovat näin ollen samansuuntaisia 30 päivänä lokakuuta 2009 annetussa lausunnossa esitettyjen huomautusten kanssa.

II.2 Ehdotuksen sisältö

12. Useita yleisiä säännöksiä sisältävän ensimmäisen luvun jälkeen ehdotuksen II luvussa käsitellään tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden välillä. Tietojenvaihdosta vastaavat toimivaltaisten viranomaisten yhteystoimistot, jotka kukin jäsenvaltio nimeää direktiivin soveltamiseksi. Tietoja voidaan vaihtaa pyynnöstä, automaattisesti tai oma-aloitteisesti.

13. Ehdotuksen III luvussa esitetään säännöksiä muista hallinnollisen yhteistyön muodoista kuin tietojenvaihdosta, muun muassa samanaikaisista tarkastuksista, hallinnollisesta ilmoituksesta sekä parhaiden toimintatapojen ja kokemusten vaihdosta. Ehdotuksen IV luvussa esitetään hallinnollista yhteistyötä koskevat ehdot. Se sisältää säännöksiä tietojen ja asiakirjojen sisällön paljastamisesta muille viranomaisille, hyvän yhteistyön vaatimuksista, vakiomuotoisista lomakkeista ja tiedonsiirtoformaateista sekä yhteisen tietoliikenneverkon/yhteisen järjestelmien rajapinnan (CCN-verkon) käytöstä.

14. Ehdotuksen V luku sisältää säännöksen hallinnollisen yhteistyön arvioinnista, ja VI luvussa käsitellään tietojenvaihtoa kolmansien maiden kanssa. Lopuksi ehdotuksen VII luvussa esitetään komiteamenettely yksityiskohtaisempien sääntöjen hyväksymiseksi.

⁽²⁾ Ks. neuvoston asetus (EY) N:o 1798/2003, 7. lokakuuta 2003 (EUVL L 264, 15.10.2003, s. 1), ja neuvoston asetus (EY) N:o 2073/2004, 16. marraskuuta 2004 (EUVL L 359, 4.12.2004, s. 1).

⁽³⁾ KOM(2009) 427 lopullinen, 18. elokuuta 2009.

⁽⁴⁾ Ks. 30. lokakuuta 2009 annettu Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, joka on saatavilla Internet-osoitteessa http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2009/09-10-30_tax_fraud_EN.pdf

III EHDOTUKSEN YKSITYISKOHTAINEN ANALYYSI

III.1 Sovellettavat tietosuojasäännöt

15. Tietosuoja koskevassa lainsäädännössä "henkilötiedoilla" tarkoitetaan laajasti "kaikkia tietoja, jotka koskevat tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa henkilöä" ⁽¹⁾. On selvää, että ehdotetun direktiivin nojalla henkilötietoja käsittelevät ja vaihtavat eri jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset. Tällaisissa tilanteissa on sovellettava ja noudatettava direktiivin 95/46/EY täytäntöönpanosääntöjä. Vaikka asia onkin itsestään selvä, tietosuojavaalutettu kehottaa lainsäätäjää viittamaan selvyden vuoksi direktiiviin 95/46/EY ainakin ehdotuksen johdanto-osassa sekä mieluiten myös jossakin aineellisessa säännöksessä ja toteamaan, että direktiivin säännöksillä ei rajoiteta direktiivin 95/46/EY kansallisia täytäntöönpanosääntöjä.
16. Vaikka komissio ei osallistu suoraan toimivaltaisten viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon, ehdotetusta direktiivistä käy ilmi, että tietyissä olosuhteissa komissio käsittelee henkilötietoja direktiivin mukaisesti. Ehdotuksen 20 artiklan 2 kohdan mukaan komissio vastaa "kaikesta CCN-verkon kehittämisestä, jota tarvitaan jäsenvaltioiden välisen tietojenvaihdon mahdollistamiseksi". Kuten 20 artiklan 3 kohdasta käy ilmi, tietyissä olosuhteissa järjestelmän kautta vaihdettavat tiedot voivat olla tätä tehtävää hoitavien saatavilla.
17. On mahdollista, että myös muissa säännöksissä edellytetään, että komissio käsittelee henkilötietoja. Esimerkiksi 22 artiklassa todetaan, että komission on saatava "kaikki olennaiset tiedot", joita tarvitaan arvioitaessa tämän direktiivin mukaisen hallinnollisen yhteistyön tehokkuutta. Komissiolle toimitetaan lisäksi "tilastotietoja", joita koskeva luetelo hyväksytään ehdotuksen 24 artiklassa esitetystä komiteamenettelystä.
18. Mikäli komissio käsittelee henkilötietoja, se on velvollinen noudattamaan EU:n toimielimiin ja elimiin sovellettavia tietosuojasääntöjä, jotka esitetään asetuksessa (EY) N:o 45/2001, Euroopan tietosuojavaalutetun valvonnan alaisena ⁽²⁾. Selvyden vuoksi ja kaikkien asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltamiseen mahdollisesti liittyvien

⁽¹⁾ Ks. direktiivin 95/46/EY 2 artiklan a kohta ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 2 artiklan a kohta. Ks. "henkilötietojen" käsitteen määrittelmä 20. kesäkuuta 2007 annetussa 29 artiklalla perustetun tietosuojatyöryhmän lausunnossa 4/2007 (Internet-osoitteessa http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf).

⁽²⁾ Ks. tilastotietojen käsittelyn osalta 20. toukokuuta 2008 annettu tietosuojavaalutetun lausunto (EUVL C 308, 3.12.2008, s. 1).

epäilysten poistamiseksi tietosuojavaalutettu kehottaa lainsäätäjää viittamaan asetukseen ainakin ehdotetun direktiivin johdanto-osassa sekä mieluiten myös jossakin aineellisessa säännöksessä ja toteamaan, että komissio on velvollinen noudattamaan asetuksen (EY) N:o 45/2001 säännöksiä käsitellessään henkilötietoja direktiivin perusteella.

19. Direktiivin 95/46/EY 16 ja 17 artiklassa sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 21 ja 22 artiklassa vaaditaan, että tietojen käsittelyn luottamuksellisuus ja turvallisuus on taattava, jos käsitellään henkilötietoja. Edellä mainitussa 20 artiklassa ei selvitetä kovinkaan laajasti, onko komissio vastuussa CCN-verkon ylläpidosta ja turvallisuudesta ⁽³⁾. Jotta voitaisiin välttyä epäilyksiltä, jotka koskevat vastuuta luottamuksellisuuden ja turvallisuuden takaamisesta, tietosuojavaalutettu kehottaa lainsäätäjää määrittelemään selkeämmin komission vastuun tässä asiassa ja korostamaan jäsenvaltioiden velvollisuuksia ottaen huomioon direktiivin 95/46/EY ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 vaatimukset.

III.2 Käyttötarkoituksen rajoittaminen, tarpeellisuus ja tietojen laatu

20. Yksi tietosuojalainsäädännön perusvaatimuksista on se, että tietoja on käsiteltävä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä myöhemmin saa käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla ⁽⁴⁾. Tällaisia tarkoituksia varten käytettävien tietojen on oltava lisäksi tarpeellisia, riittäviä ja olennaisia eikä niitä saa olla liikaa käsittelyn tarkoituksiin nähden ⁽⁵⁾. Analysoituaan ehdotettua direktiiviä tietosuojavaalutettu katsoo, että direktiivissä määritelty tietojenvaihtojärjestelmä ei ole kokonaisuudessaan edellä mainittujen vaatimusten mukainen.
21. Käyttötarkoituksen rajoittamisen osalta ehdotuksen 5 artiklan 1 kohdassa, jossa käsitellään pyyntöön perustuva tietojenvaihtoa, viitataan sellaisten tietojen vaihtoon, joilla saattaa olla "2 artiklassa tarkoitettujen verojen asianmukaisen määrittämisen kannalta merkitystä". Ehdotuksen 2 artiklassa määritetään direktiivin soveltamisala ilmoittamalla, minkätyyppisiin veroihin direktiiviä sovelletaan. Tietosuojavaalutetun mielestä ehdotuksessa mainittu verojen asianmukainen määrittäminen ei ole riittävän täsmällinen. Artiklasta ei myöskään käy ilmi se, että tietojenvaihdon tarpeellisuutta on arvioitava.

⁽³⁾ Ks. myös aiheeseen liittyvät huomautukset 16. syyskuuta 2008 annetussa tietosuojavaalutetun lausunnossa ehdotuksesta neuvoston päätökseksi eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta (EUVL C 42, 20.2.2009, s. 1) 23 kohdasta alkaen.

⁽⁴⁾ Ks. direktiivin 95/46/EY 6 artiklan b kohta ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohta.

⁽⁵⁾ Käsite "tarpeellisuus" esiintyy toistuvasti direktiivissä 95/46/EY ja asetuksessa (EY) N:o 45/2001. Ks. erityisesti direktiivin 95/46/EY 7 artikla ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 5 artikla. Tietojen laatua koskevat vaatimukset esitetään direktiivin 95/46/EY 6 artiklan d kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 4 artiklan c kohdassa.

22. Ehdotuksen 5 artiklan 1 kohdassa ei myöskään täsmennetä tai rajoiteta vaihdettavien tietojen tyyppiä. Kuten äskeisestä lainauksesta käy ilmi, kyseisessä kohdassa viitataan vain tietoihin, joilla saattaa olla "verojen asianmukaisen määrityksen kannalta merkitystä". Ehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan tällaisia tietoja ovat "mitkä tahansa tiedot, jotka koskevat yhtä tai useampaa yksittäistä tapausta". Ehdotuksen 17 artiklan 1 kohdassa painotetaan, että tämännäntyyppisiin tietoihin lasketaan myös sellaiset tiedot, joita pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio ei tarvitse omiin verotarkoituksiinsa. Lisäksi 5 artiklan 2 kohdan mukaan vastaanottajaviranomaisen on ilmoitettava esittäjäviranomaiselle kaikki olennaiset tiedot, jotka ovat sen hallussa tai jotka se saa hallinnollisten tutkimusten tuloksena. Myös ehdotuksen 9 artiklassa, jossa käsitellään oma-aloitteista tietojenvaihtoa, puhutaan "minkä tahansa tietojen" vaihdosta tai tarkemmin "minkä tahansa 1 artiklassa tarkoitettujen tietojen" vaihdosta. Asiaa ei kuitenkaan selvennetä olennaisesti 1 artiklassa. Ehdotuksen 5, 9 ja 17 artiklassa käytetyt käsitteet ovat laajoja, ja vaikuttaa siltä, että näiden käsitteiden käyttö kannustaa vaihtamaan käyttötarkoituksiin nähden liian laajoja tietoja. Tämä on vastoin tietojen laatua koskevaa periaatetta.

23. Edellä kohdassa 20 esitetyt vaatimukset voidaan täyttää ehdotuksen 8 artiklan perusteella mutta vain silloin, kun kyseessä on automaattinen pakollinen tietojenvaihto, jota varten ei ole toimitettu etukäteen pyyntöä. Artiklan mukaan vaihdettavien tietojen tyyppi määritetään komiteamenetellessä. Näin komissio voi rajoittaa ja määrittää vaihdettavia tietoja, mikä olisi tehtävä tietosuojavaatimusten mukaisesti. Artiklassa viitataan myös tarpeeseen vaihtaa tietoja 2 artiklassa tarkoitettujen verojen asianmukaista määrittystä varten ja luetellaan useita erityistilanteita. Kuten sanottu, 8 artikla koskee kuitenkin ainoastaan pakollista automaattista tietojenvaihtoa eikä sillä rajoiteta pyyntöön perustuvaa tai oma-aloitteista tietojenvaihtoa. Näin ollen edellä esitetty kritiikki, joka koskee ehdotuksen 5, 9 ja 17 artiklaa, on edelleen perusteltua.

24. Edellä todetun perusteella tietosuojavaltuutettu kehottaa lainsäätäjää erittelemään toimivaltaisten viranomaisten välistä pyyntöön perustuvaa tai oma-aloitteista tietojenvaihtoa varten, minkätyyppisiä henkilötietoja voidaan vaihtaa, määrittämään tarkemmin, mihin tarkoituksiin henkilötietoja voidaan vaihtaa, sekä arvioimaan tietojenvaihdon tarpeellisuutta tai ainakin varmistamaan, että tarpeellisuusperiaatetta noudatetaan.

25. Käyttötarkoituksen rajoittamista koskevaan periaatteen kohdistuu paineita vielä ehdotuksen 15 artiklan 1 kohdassa. Kyseisen artiklan mukaan toimivaltaisen viranomaisen tämän direktiivin nojalla saamat tiedot ja asiakirjojen sisältö voidaan paljastaa muille saman jäsenvaltion

viranomaisille, jos tämä on sallittua kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä, "vaikka näitä tietoja voitaisiin käyttää muihin kuin 2 artiklan mukaisiin tarkoituksiin". Tietosuojavaltuutettu haluaa korostaa, että kyseisen säännöksen loppuosa on täysin käyttötarkoituksen rajoittamista koskevan periaatteen vastainen. Henkilötietojen käsittely muihin kuin alkuperäiseen tarkoitukseen on sallittua ainoastaan tiukoin ehdoin. Käyttötarkoituksen rajoittamista koskeva periaate voidaan jättää huomiotta ainoastaan silloin, kun asiasta on säädetty laissa ja kun periaatteen huomiotta jättäminen on *tarpeen* tärkeistä syistä, jotka luetellaan tyhjentävästi direktiivin 95/46/EY 13 artiklassa. Ehdotuksen 15 artiklan 1 kohdan viittaus asianomaisen jäsenvaltion lainsäädäntöön voisi sisältää tämännäntyyppisen vaatimuksen, mutta sitä ei ole esitetty riittävän selvästi. Sen vuoksi tietosuojavaltuutettu kehottaa lainsäätäjää lisäämään ehdotuksen 15 artiklan 1 kohtaan, että tietojen käsittely muihin kuin 2 artiklan mukaisiin tarkoituksiin edellyttää direktiivin 95/46/EY 13 artiklassa esitettyjen ehtojen noudattamista.

III.3 Avoimuus ja rekisteröidyn oikeudet

26. Direktiivin 95/46/EY 10 ja 11 artiklassa veloitetaan tietojen käsittelystä vastaava henkilö tai taho – tietosuojaterminologiassa "rekisterinpitäjä" ⁽¹⁾ – ilmoittamaan asiasta rekisteröidylle ennen tietojen keräämistä tai, jos tietoja ei kerätä rekisteröidyltä itseltään, silloin, kun tietoja rekisteröidään. Rekisteröidylle on ilmoitettava rekisterinpitäjän henkilöllisyys, tietojenkäsittelyn tarkoitus sekä lisätietoja, kuten tietojen vastaanottajat sekä se, onko rekisteröidyllä oikeus saada itseään koskevia tietoja ja oikeus niiden oikaisuun. Direktiivin 95/46/EY 10 ja 11 artiklan voidaan katsoa olevan sen yleisen avoimuusperiaatteen yksityiskohtia, joka koskee direktiivin 95/46/EY 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vaadittua käsittelyn asianmukaisuutta.

27. Tietosuojavaltuutettu on havainnut, että ehdotukseen ei sisälly lainkaan säännöksiä, joissa käsitellään avoimuusperiaatetta, esimerkiksi sitä, miten yleisölle tiedotetaan tietojenvaihdosta ja millä tavoin rekisteröidylle ilmoitetaan tietojen käsittelystä. Sen vuoksi tietosuojavaltuutettu kehottaa lainsäätäjää antamaan tietojenvaihdon avoimuutta koskevan säännöksen.

III.4 Tietojen siirto kolmansiin maihin

28. Ehdotuksen 23 artikla mahdollistaa tietojenvaihdon kolmansien maiden kanssa. Artiklan mukaan "toimivaltaiset viranomaiset voivat noudattaen kansallisia säännöksiään, jotka koskevat henkilötietojen toimittamista kolmansille maille, toimittaa tämän direktiivin mukaisesti saatuja tietoja". Tietosuojavaltuutetusta on ilahduttavaa havaita, että

⁽¹⁾ Ks. direktiivin 95/46/EY 2 artiklan d kohta ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 2 artiklan d kohta. Kummankin säännöksen mukaan rekisterinpito voidaan hoitaa yksin tai yhteisesti ("... yksin tai yhdessä toisten kanssa ...").

komissio on ollut tietoinen tietosuoja koskevista erityissäännöistä, joita sovelletaan henkilötietojen vaihtoon EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Tietosuojavaaltuutettu haluaa kuitenkin korostaa, että tämäntyyppisiä tietoja on ensin vaihdettava jäsenvaltioiden välillä tietosuoja sääntöjen mukaisesti, ennen kuin voidaan tehdä tietosuoja-analyysi siitä, voidaanko tällaisia tietoja siirtää johonkin kolmanteen maahan.

29. Selvyyden vuoksi ehdotuksessa voitaisiin viitata selvästi direktiiviin 95/46/EY ja todeta, että tämäntyyppisessä tietojensiirrossa on noudatettava kansallisia täytäntöönpanosääntöjä, jotka koskevat direktiivin 95/46/EY IV lukua henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin.

III.5 Komitologia

30. Useita tietosuojan kannalta merkityksellisiä asioita käsitellään laajemmin säännöissä, jotka hyväksytään ehdotuksen 24 artiklassa esitetyn komiteamenettelyn mukaisesti. Vaikka tietosuojavaaltuutettu ymmärtääkin, että kyseisen menettelyn noudattaminen on käytännössä tarpeen, hän haluaa korostaa, että tärkeimmät tietosuoja koskevat säännöt ja takuut olisi esitettävä peruslainsäädännössä.

31. Tietosuojavaaltuutettu haluaa korostaa, että jos komiteamenettelyssä käsitellään muita sääntöjä, käsittelyssä olisi otettava huomioon direktiivin 95/46/EY ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 tietosuoja vaatimukset. Lisäksi tietosuojavaaltuutettu kehottaa komissiota ottamaan tietosuojavaaltuutetun mukaan keskusteluun ja pyytämään tältä ohjeita, jos keskustellaan muista tietosuojan kannalta merkityksellisistä säännöistä.

32. Jotta varmistettaisiin tietosuojavaaltuutetun osallistuminen käsittelyyn, kun uusia tietosuojan kannalta merkityksellisiä sääntöjä hyväksytään komiteamenettelyn mukaisesti, tietosuojavaaltuutettu kehottaa lainsäätäjää lisäämään 24 artiklaan neljännen kappaleen, jonka mukaan tietosuojavaaltuutettua on kuultava toteutettaessa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä.

IV PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

33. Tässä lausunnossa tietosuojavaaltuutettu on kehottanut lainsäätäjää

— viittaamaan selvyyden vuoksi direktiiviin 95/46/EY ainakin ehdotetun direktiivin johdanto-osassa sekä mieluiten myös jossakin aineellisessa säännöksessä ja toteamaan, että direktiivin säännöksillä ei rajoiteta direktiivin 95/46/EY kansallisia täytäntöönpanosääntöjä,

— viittaamaan asetukseen (EY) N:o 45/2001 ainakin ehdotetun direktiivin johdanto-osassa sekä mieluiten myös jossakin aineellisessa säännöksessä ja toteamaan, että komissio on velvollinen noudattamaan asetuksen (EY) N:o 45/2001 säännöksiä käsitellessään henkilötietoja direktiivin perusteella,

— määrittelemään selkeämmin komission vastuun CCN-verkon ylläpidosta ja turvallisuudesta, korostamaan jäsenvaltioiden tähän asiaan liittyviä velvollisuuksia ja ottamaan tässä yhteydessä huomioon direktiivin 95/46/EY ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 vaatimukset,

— täsmentämään toimivaltaisten viranomaisten välistä pyyntöön perustuvaan tai oma-aloitteista tietojenvaihtoa varten, minkätyyppisiä henkilötietoja voidaan vaihtaa, määrittelemään tarkemmin, mihin tarkoituksiin henkilötietoja voidaan vaihtaa, sekä määrittämään tietojenvaihdon tarpeellisuuden tai ainakin varmistamaan, että tarpeellisuusperiaatetta noudatetaan,

— lisäämään ehdotuksen 15 artiklan 1 kohtaan, että tietojen käsittely muihin kuin 2 artiklan mukaisiin tarkoituksiin edellyttää direktiivin 95/46/EY 13 artiklassa esitettyjen ehtojen noudattamista,

— hyväksymään säännöksen, jossa käsitellään tietojenvaihdon avoimuutta,

— esittämään 23 artiklan 2 kohdassa selvästi, että henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin on noudatettava direktiivin 95/46/EY IV lukua koskevia kansallisia täytäntöönpanosääntöjä,

— lisäämään 24 artiklaan neljännen kappaleen, jonka mukaan tietosuojavaaltuutettua on kuultava toteutettaessa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä.

Tehty Brysselissä 6 päivänä tammikuuta 2010.

Peter HUSTINX

Euroopan tietosuojavaaltuutettu